

Zdj 1. Paciorkowce na podłożu chromogennym

Streptokokoza – główna przyczyna kulawizn u gołębi

Autor: lek. wet. Mariusz Krawczyński

Streptokokoza (*Streptococcus*) to bardzo popularna choroba, która występuje na całym świecie u wielu grup ptaków. Chorobę tę wywołują różne gatunki bakterii - paciorkowców (zdj. 1). Paciorkowce znajdują się na skórze i błonach śluzowych zdrowych gołębi oraz w ich otoczeniu: w ściółce, kurzu, kale i zanieczyszczonej karmie dla gołębi.

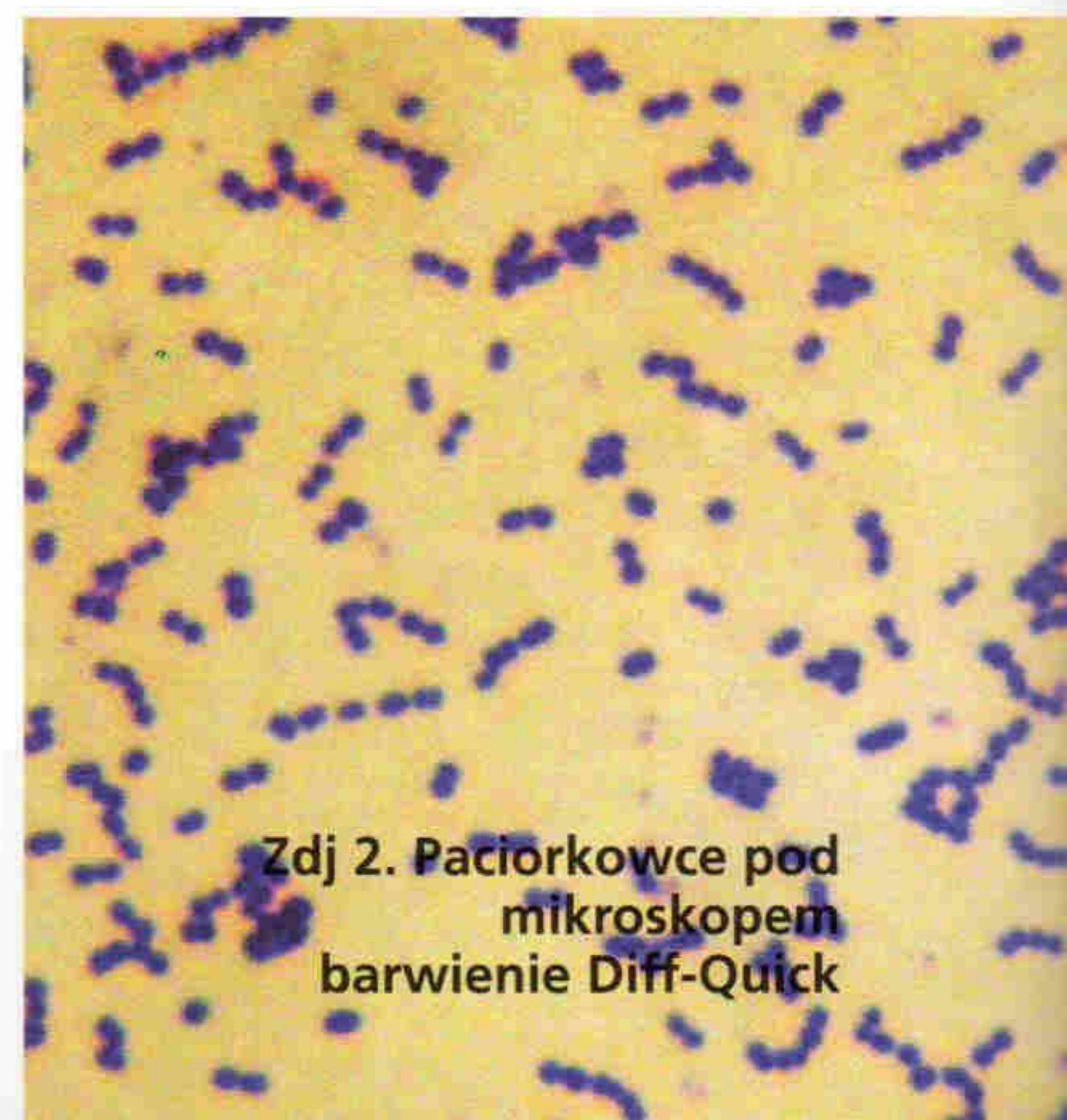
Bakterie te występują nawet u zdrowych gołębi, ponieważ stanowią część naturalnej flory bakteryjnej ich jelit i błon śluzowych (Gylstorff 1998). Niestety ten czynnik sprawia, że często paciorkowce powodują infekcje wtórne. W sytuacji wystąpienia pewnych sprzyjających warunków, np. zakażenie wirusowe czy spadek odporności dochodzi do przekroczenia bezpiecznej liczebności paciorkowców w or-

ganizmie gołębia i dochodzi do rozwoju stanu chorobowego.

Streptokokozę u gołębi najczęściej wywołują bakterie: *Streptococcus/Enterococcus faecalis*, *Streptococcus bovis* typ gołębi, *Streptococcus avium* oraz *Streptococcus galolyticus* (Grimm 1998). Są to bakterie Gram-dodatnie. W preparatach mikroskopowych barwionych najczęściej są widoczne w postaci kulistych komórek układających się pojedynczo, parami lub w krótkie łańcuszki. Tego typu preparaty mikroskopowe są znane wśród klientów mojej praktyki weterynaryjnej bardzo często przychodzących z opuchniętymi stawami kończyn i skrzydeł (zdj. 2).

U osłabionych gołębi bakterie wnikają miejscowo przez uszkodzenia skóry lub błon śluzowych i prowadzą do ropnych stanów zapalnych skó-

ry, pępka, stóp oraz stawów i pochewek stawowych. Obok szerzących się procesów miejscowych dochodzi do przeniesienia się poziomego i pionowego zarazków (Devrise 1990), a więc zarażania innych gołębi w stadzie. Zakażenia ptaków wywołane drogą aerogenną przez bardzo zjadliwe szczepy paciorkowców mogą prowadzić do przebiegających nadostro posocznic i u wrażliwych gołębi powodować śmiertel-

Zdj 2. Paciorkowce pod mikroskopem barwienie Diff-Quick

ność rzędu 90%. Zakażenia paciorkowców bardzo często są wikłane dodatkowo przez różne szczepy gronkowców (*Staphylococcus sp.*). Bakterie te z układu oddechowego dostają się do narządów wewnętrznych gdzie powodują różne ropne zmiany np. wątroby, nerek, stawów, śledziona, mięśnia sercowego itp. Okres inkubacji przy zakażeniach paciorkowcami wynosi od 12 godzin do kilku dni (Gylstorff i Grimm 1998).

Brak higieny wychowu, czynniki stresowe oraz obniżenie ogólnej odporności organizmu są silną predyspozycją do zakażenia paciorkowcami. Zakażenie może wystąpić w każdym wieku, ale najbardziej wrażliwe są ptaki młode. U gołębi często równocześnie ze streptokokozą rozwija się adenowiroza i cirkowiroza, które powodują uszkodzenie układu immunologicznego. Dodatkowo rozwojowi sprzyja też duży wysiłek i stres podczas lotów gołębi pocztowych (Breitstoff 2012).

Głównymi objawami streptokokozy są: kulawizny, bolesność stawów, obrzęki i reakcje włóknikowo-ropne (zdz. 3). Przy posocznicowym przebiegu ciężkie zaburzenia stanu ogólnego, brak apetytu, sinica, wygięty grzbiet, biegunka i nagłe upadki. U gołębi pocztowych bardzo często forma choroby jest przewlekła i powoduje stopniowy spadek formy lotowej, który hodowca zauważa dopiero po pewnym czasie. Obserwuje się wtedy nasilające kulawizny związane z zapaleniem ścięgien i stawów, niedowład skrzydeł i kończyn, następnie niezdolność do lotu, biegunkę i ogólne wyniszczenie.

W Polsce streptokokozą bardzo rzadko jest diagnozowano, gdyż najczęściej jest mylona z salmonellozą stawową, która ma identyczne objawy. Sytuacja ta związana jest z brakiem wykonywania badań laboratoryjnych przez hodowców. Po objawach klinicznych nie jesteśmy w stanie rozróżnić salmonellozy stawowej od streptokokozy. Odróżnienie obu jednostek chorobowych jest możliwe wyłącznie poprzez specjalistyczne badania bakteriologiczne. Jeśli chodzi o moją praktykę kliniczną to w ciągu roku przebadalem 60 przypadków gołębi z kulawiznami. Każdy przypadek został udokumentowany badaniami laboratoryjnymi we własnym laboratorium mikrobiologicznym. Na 60 przypadków stwierdziłem: 5 przypadków salmonellozy stawowej, 18 przypadków streptokokozy, 22 przypadki zakażenia gronkowcami, 5 przypadków zakażenia maczugowcami i 10 przypadków z powodu innych przyczyn.

U gołębi w badaniu sekcyjnym obserwujemy często: obszary martwicy w mięśniach piersiowych, większość narządów wewnętrznych jest przekrwiona i obrzęknięta, w okolicach stawów i ścięgien obserwujemy zwiększoną ilość płynu o barwie żółtawej. Czasami obserwujemy też obszary martwicy w mięśniu sercowym i ropne ogniska w mózgu. Choroba ta często trwale uszkadza mięsień sercowy i eliminuje gołębie pocztowe z lotów (Becker 2011).

Jeśli chodzi o diagnozę różnicową streptokokozę łatwo pomylić z: staphylokokozą, salmonellozą, kolibakteriozą, reowirozą, zakażeniami ma-

Zdz 3. Gołąb z zaawansowaną streptokokozą - silna opuchlizna stawu

czugowcami gruzlicą i perożą (Krautwald 2013).

Wstępną diagnostykę można postawić na podstawie wykazania bakterii charakterystycznych dla paciorkowców w preparatach barwionych z krwi lub zmienionych narządów. Dokładniejsze badania obejmują skomplikowane posiewy na specjalistyczne podłoża chromogenne (zdz. 4). Często też wykorzystuje się w diagnostyce testy API oraz szybkie testy aglutynacji lateksowej. Dostępne też są testy ELISA i przeciwciała monoklonalne (Krautwald 2011).

Jeśli chodzi o zapobieganie, to istotną rolę tu odgrywa prawidłowa higiena wylęgu piskląt, unikanie czynników stresowych i obniżających od-

Zdz 4. Paciorkowce na podłożu Columbia Agar

porność organizmu oraz systematyczna okresowa dezynfekcja. Paciorkowce wrażliwe są na większość środków do dezynfekcji.

Kolejnym bardzo ważnym elementem w zapobieganiu zakażeń paciorkowców jest dobrze dobrany program ochrony zdrowia gołębnika na bazie preparatów opartych na ziołowych ekstraktach. Ważne, żeby zawierał on zarówno immunomodulatory odporności (np. Immuno-Vet) jak i preparaty wzmacniające układ chrzęstno-kostny (np. Biocal-Vet), czy preparaty bogate w cynk, mangan, siarkę. Dobrym uzupełnieniem będą tu preparaty zapobiegające infekcjom wi-

rusowym, które podwyższają odporność (np. Antywir-Vet). Poza tym z rodzimych ziół możemy użyć rdest ptasi (*Polygonum aviculare*), skrzyp polny (*Equisetum sp.*) oraz pokrzywę zwyczajną.

Jeśli chodzi o leczenie to terapia powinna być prowadzona przez lekarza weterynarii na podstawie wyników antybiogramu, ze względu na coraz częściej pojawiającą się lekooporność. Niestety problem lekooporności, który przede wszystkim związany jest z niekontrolowanym stosowaniem antybiotyków, staje się coraz bardziej powszechny i trudny do rozwiązania. ■

Centrum Zdrowia Gołębi Oddział Mazowiecki

Specjalistyczny Gabinet Weterynaryjny
"Pod Skrzydłami"

lek. wet. Mariusz Krawczyński

Al. 600-lecia 44, paw.6

96-500 Sochaczew

tel. 691 514 030

e-mail: mariuszkrw@o2.pl

www.gabinetpodskrzydlami.pl

Reklama

Czas na naturalnie najlepsze produkty!

ANTYWIR-VET

WALKA Z WIRUSAMI ZA POMOCĄ NATURY

PULMO-VET

WSPIERA DROGI ODDECHOWE

- ✓ Reguluje liczne enzymy oraz niweluje groźne wirusy i bakterie.
- ✓ Aktywuje funkcję usuwania z organizmu wolnych rodników i efekt antyoksydacyjny.
- ✓ Wspomaga system obronny organizmu podczas infekcji wirusowych takich jak: AdenoWirus, ParamyxoWirus, CirkoWirus, HerpesWirus, czy Wirus Ospy.
- ✓ Zalecane łączenie z preparatami leczniczymi podczas kuracji, co skutkuje szybszym powrotem do zdrowia.

- ✓ Podaje się gołębiom w okresie zwiększonego zapotrzebowania jako wspomaganie profilaktyczne i interwencyjne dróg oddechowych:
- ✓ W okresie lotów - pobudza, usprawnia i oczyszcza układ oddechowy podnosząc jego wydolność,
- ✓ Wystawy i po okresie zimowym - działa wykrztuśnie, inhalacyjnie zapobiegając infekcjom.
- ✓ W połączeniu z antybiotykiem podnosi skuteczność kuracji i sprzyja powrotowi do zdrowia.